

УДК 378:61:331.548

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-12\(30\)-1289-1303](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-12(30)-1289-1303)

Хміль Ірина Юріївна кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри судової медицини та медичного права, НМУ імені О. О. Богомольця, м. Київ, <https://orcid.org/0000-0002-0157-0289>

Сергієнко Тамара Володимирівна доктор філософії, доцент кафедри мовної підготовки, НМУ імені О. О. Богомольця, м. Київ, <https://orcid.org/0000-0003-2414-5418>

РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У СТУДЕНТІВ МЕДИЧНИХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Анотація. У статті підкреслено важливість розвитку професійних компетентностей студентів медичних закладів вищої освіти як ключового аспекту підготовки висококваліфікованих фахівців у сфері охорони здоров'я. Встановлено, що формування професійних компетентностей студентів вимагає інтеграції фундаментальних знань, практичних умінь, етичних норм і цифрових технологій, а також здатності до безперервного професійного розвитку. Виявлено, що Національний медичний університет імені О. О. Богомольця як провідний заклад вищої освіти України у галузі медицини, успішно реалізує освітні програми, які поєднують традиційні методики з інноваційними технологіями. Констатовано, що компетентнісний підхід у навчанні сприяє підготовці студентів до роботи у міждисциплінарних командах, розвитку клінічного мислення і використання сучасних цифрових технологій у професійній діяльності. Аналіз освітніх програм другого (магістерського) рівня в університеті засвідчує орієнтацію на різні аспекти медичної підготовки. Зокрема, спеціальність 222 Медицина передбачає інтеграцію клінічних практик, діагностики, лікування, профілактики, адміністративно-управлінських навичок і етичних цінностей. Спеціальність 229 Громадське здоров'я акцентує на стратегічному управлінні, оцінці ризиків, проектному підході та адвокації, а 228 Педіатрія спрямована на глибоке опанування клінічних і діагностичних навичок, необхідних для роботи з дітьми. Дослідження показало, що освітні програми розроблені відповідно до сучасних стандартів ринку праці та міжнародних тенденцій, охоплюючи спеціалізації в таких напрямках, як медицина, громадське здоров'я, менеджмент у сфері охорони здоров'я, фармація, стоматологія, терапія та реабілітація, лабораторна діагностика,

медична психологія та педіатрія. Освітній процес у Національному медичному університеті імені О. О. Богомольця базується на сучасній матеріально-технічній базі, участі висококваліфікованого викладацького складу і можливостях для клінічної практики. Зроблено висновок, що розвиток професійних компетентностей студентів медичних закладів вищої освіти має багаторівневий характер і вимагає системного підходу до інтеграції теоретичних знань і практичних навичок. Стаття розкриває практичне значення компетентнісного підходу у підготовці студентів і доводить доцільність подальших досліджень у напрямі удосконалення освітніх програм, зокрема через впровадження інноваційних методик навчання та цифрових технологій.

Ключові слова: професійні компетентності, вища медична освіта, освітні програми, підготовка фахівців, клінічна практика, інноваційні технології, міждисциплінарний підхід.

Khmil Iryna Yuriivna Candidate of Pedagogical Sciences, Senior lecturer of the Department of Forensic medicine and medical law, Bogomolets National Medical University, Kyiv, <https://orcid.org/0000-0002-0157-0289>

Serhiienko Tamara Volodymyrivna PhD, Associate Professor of the Department of Ukrainian studies, Bogomolets National Medical University, Kyiv, <https://orcid.org/0000-0003-2414-5418>

DEVELOPMENT OF PROFESSIONAL COMPETENCIES IN MEDICAL STUDENTS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

Abstract. The article emphasizes the importance of developing the professional competencies of medical students in higher education institutions as a key aspect of training highly qualified healthcare professionals. It has been established that the formation of students' professional competencies requires the integration of fundamental knowledge, practical skills, ethical norms and digital technologies, as well as the ability for continuous professional development. It was found that the Bogomolets National Medical University, as a leading higher education institution in Ukraine in the field of medicine, successfully implements educational programs that combine traditional methods with innovative technologies. It is stated that the competency-based approach to teaching helps prepare students to work in interdisciplinary teams, develop clinical thinking and use modern digital technologies in their professional activities. An analysis of the second (master's) level educational programs at the university shows a focus on various aspects of medical training. In particular, the 222 Medicine programme

subject area involves the integration of clinical practices, diagnostics, treatment, prevention, administrative and managerial skills, and ethical values. The 229 Public Health programme subject area focuses on strategic management, risk assessment, project-based approach, and advocacy, while 228 Pediatrics is aimed at deeply mastering the clinical and diagnostic skills necessary to work with children. The study showed that the educational programs are designed in accordance with modern labor market standards and international trends, covering specializations in such areas as medicine, public health, management in the field of healthcare, pharmacy, dentistry, therapy and rehabilitation, laboratory diagnostics, medical psychology and pediatrics. The educational process at the Bogomolets National Medical University is based on modern material and technical facilities, highly qualified teaching staff and opportunities for clinical practice. It is concluded that the development of professional competencies of students of medical higher education institutions is multilevel and requires a systematic approach to the integration of theoretical knowledge and practical skills. The article reveals the practical significance of the competency-based approach in training students and proves the expediency of further research in improving educational programs, in particular through the introduction of innovative teaching methods and digital technologies.

Keywords: professional competencies, higher medical education, educational programs, training of specialists, clinical practice, innovative technologies, interdisciplinary approach.

Постановка проблеми. Сучасна медична освіта є важливою складовою системи охорони здоров'я, адже якісна підготовка майбутніх медичних працівників безпосередньо впливає на здоров'я населення та розвиток медицини. В умовах глобалізації, цифровізації та динамічних змін у підходах до лікування, перед медичними закладами вищої освіти (ЗВО) постають нові завдання, спрямовані на забезпечення конкурентоспроможності випускників і їхньої здатності відповідати викликам сучасної медичної практики.

Одним із ключових завдань медичної освіти є формування професійних компетентностей студентів. Цей процес охоплює інтеграцію теоретичних знань, практичних навичок, етичних принципів, комунікативних здібностей та здатності до роботи у міждисциплінарних командах. Професійні компетентності не лише забезпечують високу якість надання медичних послуг, а й сприяють розвитку клінічного мислення, самостійності в прийнятті рішень та здатності до безперервного професійного розвитку. При цьому актуальність вивчення професійних компетентностей студентів медичних ЗВО визначається необхідністю адаптації освітніх

програм до міжнародних стандартів, забезпечення практико орієнтованого навчання та впровадження міждисциплінарного підходу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить, що проблема розвитку професійних компетентностей у студентів медичних закладів ЗВО є широко дослідженою та розглядається в наукових роботах багатьох учених. Зокрема, Нахаєва Я., Гуменна І. та Шацький В. акцентують на тому, що якість вищої освіти визначається через професійну компетентність, зокрема відповідністю випускників медичних ЗВО вимогам соціально-економічних і культурно-професійних сфер життя. Варто зазначити, що їхні висновки свідчать про тісний зв'язок формування професійної компетентності з вимогами сучасного ринку праці, конкуренцією та впровадженням інновацій, що набуває особливої актуальності для підготовки майбутніх лікарів [1, с. 93]. Зі свого боку Попович З., Гірна Г., Репецька О., Голотюк В. та Базалицька О. вважають, що ключовою складовою якісної професійної підготовки є формування світогляду студентів та їхніх професійних компетентностей, які адаптуються до змін сучасного суспільства. Водночас автори наголошують на необхідності розвитку в майбутніх лікарів громадянської відповідальності, духовності та толерантності як невід'ємних компонентів професійної зрілості [2, с. 240]. Поглиблюючи цю тему, Батюк Л. та Жерновникова О. звертають увагу на складові професійного розвитку лікаря, серед яких особливе місце посідають комунікаційні компетентності, технічні навички та клінічні підходи. Їхні дослідження підкреслюють необхідність цілісного підходу до формування цих компетентностей у повсякденній практиці [3, с. 79]. Крім того, Радзівська І. наголошує на багатокомпонентності професійної компетентності, що включає як базову медичну освіту, так і практичну діяльність, яка є важливим елементом професійного становлення майбутнього лікаря [4, с. 7]. Ще одним важливим аспектом є дослідження Туровської І., яка зазначає, що ефективність професійної діяльності лікаря значною мірою залежить від його здатності до комунікативної взаємодії. Авторка підкреслює, що розвиток професійно-мовленнєвої компетентності є ключовим чинником для досягнення взаєморозуміння між лікарем і пацієнтом [5, с. 42]. Водночас Дубковецька І. акцентує на мотиваційній складовій професійної спрямованості, зазначаючи, що інтерес до професії, прагнення до самовдосконалення та самоосвіти формують основу професійної компетентності майбутніх медичних працівників [6, с. 159]. Іващенко Д., Іващенко С. та Іващенко О. виділяють важливість педагогічної підтримки студентів у процесі засвоєння дослідницьких знань і навичок. Вони підкреслюють, що інтерактивні методи навчання сприяють не лише розвитку дослідницької компетентності, але й формують навички

колективної творчості у майбутніх медиків [7, с. 85–86]. Рогозін В. окремо акцентує на ефективності симуляційного навчання, яке дозволяє не лише підвищити рівень професійної компетентності, але й мінімізувати ризики професійних помилок у майбутній практиці, зокрема в стоматології [8, с. 255]. При цьому Димар Н., Корильчук Н. та Стриженко Т. відзначають необхідність переорієнтації освітнього процесу з вузькопрофільного на професійно орієнтований, акцентуючи на важливості інтерактивних технологій, які сприяють формуванню загальної компетентності студентів медичних ЗВО [9, с. 267].

Таким чином, дослідження різних авторів вказують на важливість розвитку професійних компетентностей у студентів медичних ЗВО, що передбачає інтеграцію теоретичних знань, практичних навичок, комунікаційних здібностей і мотиваційної складової.

Однак невирішеними залишаються питання практичного аналізу розвитку професійних компетентностей у студентів медичних ЗВО, що визначають **мету цієї наукової статті.**

Виклад основного матеріалу. Розвиток професійних компетентностей є ключовим завданням сучасної системи вищої медичної освіти, оскільки забезпечення високої якості підготовки фахівців у сфері охорони здоров'я має вирішальне значення для суспільства. У Національному медичному університеті імені О. О. Богомольця цьому аспекту приділяється особлива увага, адже університет є одним із провідних ЗВО України у галузі медицини.

Національний медичний університет імені О. О. Богомольця реалізує освітні програми, спрямовані на формування у студентів системи знань, практичних навичок, комунікативних здібностей, етичних цінностей та здатності до безперервного професійного розвитку. Особливістю підходу до навчання в університеті є поєднання традиційних методик з інноваційними технологіями, що дозволяє студентам відповідати сучасним викликам у медичній сфері.

Серед пріоритетів університету – впровадження компетентнісного підходу, який передбачає інтеграцію фундаментальних теоретичних знань із практичними вміннями, розвиток клінічного мислення, підготовку до роботи у міждисциплінарних командах та використання цифрових технологій у професійній діяльності.

Навчання здобувачів вищої освіти у Національному медичному університеті імені О. О. Богомольця здійснюється за широким спектром освітніх програм, які забезпечують підготовку висококваліфікованих фахівців у різних галузях медицини та суміжних напрямках. Освітні програми

розроблені відповідно до сучасних стандартів та вимог ринку праці, а також міжнародних освітніх тенденцій [10]:

- 222 Медицина: комплексна підготовка лікарів загального профілю, що включає теоретичну та практичну медичну освіту;

- 229 Громадське здоров'я: орієнтація на підготовку фахівців у сфері управління громадським здоров'ям, профілактики захворювань та покращення якості медичних послуг;

- 073 Менеджмент: програма з акцентом на медичний менеджмент, управління закладами охорони здоров'я та впровадження інновацій;

- 227 Терапія та реабілітація: Бакалавр: основи реабілітації пацієнтів з різними патологіями, методи терапії та відновлення; Магістр: поглиблена підготовка у сфері реабілітації, включаючи інноваційні методики лікування та міждисциплінарний підхід;

- 226 Фармація, промислова фармація: підготовка фахівців у галузі фармацевтики, розробки, виробництва та контролю якості лікарських засобів;

- 221 Стоматологія: освітня програма для підготовки стоматологів, включаючи теоретичну базу та практичні навички в діагностиці та лікуванні стоматологічних захворювань.

- 225 Медична психологія: навчання фахівців, здатних забезпечити психологічний супровід пацієнтів, психодіагностику та психокорекцію;

- 228 Педіатрія: програма для підготовки лікарів-педіатрів з акцентом на здоров'я дітей, профілактику та лікування дитячих захворювань;

- 224 Технології медичної діагностики та лікування: Бакалавр: підготовка фахівців, здатних працювати з сучасними методами лабораторної діагностики, інтерпретувати результати досліджень і консультувати лікарів щодо їх діагностичного значення; Магістр: формування професійних компетентностей лікарів-лаборантів для управління якістю медичних лабораторій, виконання дослідницької роботи й освітньої діяльності.

Крім того, університет забезпечує сучасну матеріально-технічну базу, висококваліфікований викладацький склад та можливості для клінічної практики, що дозволяє студентам отримувати знання та навички, необхідні для успішної професійної діяльності. З огляду на зазначене, доцільно представити особливості розвитку професійних компетентностей студентів Національного медичного університету імені О. О. Богомольця за окремими освітніми програмами другого (магістерського) рівня вищої освіти (таблиця 1).

Таблиця 1

**Професійні компетентності студентів Національного медичного
університету імені О. О. Богомольця за окремими освітніми
програмами другого (магістерського) рівня вищої освіти**

Програми	Особливості розвитку компетентностей
Освітньо-професійна програма «Медицина»	Розвиток професійних компетентностей студентів за освітньо-професійною програмою «Медицина» базується на комплексному підході, що охоплює теоретичну підготовку, практичну діяльність, етичні норми та управлінські навички. Особливості цієї підготовки можна виділити на основі компетентностей, зазначених у програмі: 1. <i>Клінічна практика та діагностика</i>: ФК 1, 2, 3, 7 і 8 формують у студентів здатність проводити клінічний аналіз, обирати відповідні лабораторні й інструментальні дослідження, встановлювати діагнози та забезпечувати екстрену медичну допомогу. Ці навички ґрунтуються на регулярній практиці у клінічних умовах, роботі зі стандартами доказової медицини та симуляційних тренінгах. 2. <i>Лікування та профілактика</i>: ФК 4, 5, 6, 13 і 14 зосереджуються на визначенні режиму праці, харчування, принципів лікування, а також профілактичних та санітарно-гігієнічних заходів. Розвиток цих компетенцій включає міждисциплінарний підхід, що поєднує клінічну медицину, епідеміологію та охорону громадського здоров'я. 3. <i>Адміністративно-управлінські компетенції</i>: ФК 18, 19, 22 і 23 спрямовані на підготовку студентів до організації, аналізу та вдосконалення діяльності медичних закладів, а також впровадження наукових і прикладних проєктів. Це вимагає освоєння менеджменту охорони здоров'я та медичної статистики. 4. <i>Етичні та соціальні аспекти</i>: ФК 11, 24 і 25 забезпечують розвиток професійної етики, академічної доброчесності та відповідальності за результати досліджень. Студенти навчаються ефективно працювати з пацієнтами й дотримуватись етичних норм під час наукової роботи. 5. <i>Наукова діяльність</i>: ФК 23, 20 і 16 акцентують на здатності проводити епідеміологічні дослідження, аналізувати стан здоров'я населення, оформляти результати у наукові проєкти та працювати з медичною документацією, зокрема в електронному форматі. 6. <i>Педагогічні навички</i>: ФК 21 підкреслює важливість чіткого та доступного передавання знань майбутнім медичним працівникам і фахівцям. Це включає підготовку до викладання та надання консультацій.
Освітньо-професійна програма «Громадське здоров'я»	Розвиток професійних компетентностей студентів за освітньо-професійною програмою «Громадське здоров'я» спрямований на формування спеціалістів, здатних ефективно аналізувати та управляти процесами збереження і зміцнення здоров'я населення. Особливості програми зосереджені на таких ключових аспектах: 1. <i>Аналітичні та прогностичні навички</i>: Завдяки компетенціям ФК 1 і ФК 2, студенти вчаться оцінювати основні показники громадського здоров'я, порівнювати їх, прогнозувати можливі зміни, а також визначати пріоритети та потреби у конкретних ситуаціях. Це формує фундаментальні навички стратегічного планування.

	2. <i>Стратегічне управління та інтервенції</i>: ФК 3, ФК 4 і ФК 6 сприяють формуванню здатності розробляти та оцінювати ефективність політик, стратегій та інтервенцій у сфері громадського здоров'я, а також аналізувати вплив соціальних, економічних та екологічних детермінант на стан здоров'я населення. 3. <i>Управління ризиками та реагування на надзвичайні ситуації</i>: ФК 5 забезпечує розвиток навичок оцінювання ризиків та прийняття доцільних рішень у кризових умовах. Це важливо для підготовки фахівців до роботи в умовах пандемій, стихійних лих чи інших загроз здоров'ю населення. 4. <i>Командна робота та проєктний підхід</i>: Компетенції ФК 7 і ФК 8 орієнтовані на формування умінь створювати команди, ефективно керувати ними, а також розробляти та реалізовувати проєкти з профілактики захворювань і промоції здоров'я. 5. <i>Адвокація та комунікація</i>: ФК 9 підкреслює важливість розробки заходів, спрямованих на адвокацію, соціальну мобілізацію і підвищення обізнаності населення про громадське здоров'я. 6. <i>Етика і правові аспекти</i>: Завдяки ФК 10, студенти здобувають здатність дотримуватись етичних принципів та норм права при плануванні досліджень, зборі інформації і її використанні. 7. <i>Наукова діяльність</i>: ФК 12 сприяє формуванню вмінь застосовувати наукові методи для проведення досліджень, збору даних та використання результатів, що дозволяє забезпечити доказовий підхід до громадського здоров'я. 8. <i>Педагогічна підготовка</i>: Компетенція ФК 11 підготовлює студентів до викладання та популяризації знань у сфері громадського здоров'я.
Освітньо-професійна програма «Педіатрія»	Розвиток професійних компетентностей студентів за освітньо-професійною програмою «Педіатрія» поєднує теоретичну підготовку, практичні навички та аналітичні здібності. Основні аспекти програми включають: 1. <i>Клінічна діагностика та лікування</i>: Компетенції ФК 1 – ФК 6 забезпечують здатність студентів опитувати пацієнтів, проводити клінічні обстеження, аналізувати результати лабораторних та інструментальних досліджень, визначати клінічний діагноз та розробляти індивідуальні підходи до лікування, включаючи харчування, режим праці та відпочинку. 2. <i>Надання екстреної допомоги</i>: ФК 7 – ФК 10 акцентують на розвитку навичок діагностики та надання допомоги у невідкладних станах, зокрема в педіатричній практиці. Студенти опановують методи екстрених втручань, лікувально-евакуаційні заходи та основи медичних маніпуляцій. 3. <i>Акушерство та гінекологія</i>: Компетенція ФК 12 передбачає підготовку студентів до роботи з фізіологічною вагітністю, пологам, післяпологовим періодом, а також консультування щодо планування сім'ї та методів контрацепції. 4. <i>Профілактика та громадське здоров'я</i>: ФК 13 – ФК 15 спрямовані на підготовку до проведення санітарно-гігієнічних заходів, профілактики інфекційних захворювань та ведення диспансерного нагляду. Ці компетенції важливі для зменшення захворюваності серед дитячого населення.

	5. <i>Епідеміологія та статистика</i>: ФК 18 – ФК 19 формують здатність аналізувати вплив зовнішніх чинників, соціально-економічних умов та біологічних детермінант на стан здоров'я дітей і популяції загалом. Це включає роботу з медико-статистичною інформацією та проведення епідеміологічних досліджень. 6. <i>Менеджмент у медицині</i>: ФК 20 – ФК 21 зосереджені на формуванні навичок аналізу діяльності закладів охорони здоров'я, забезпеченні якості медичної допомоги, організації медичних послуг та маркетингу. 7. <i>Медична документація та експертиза</i>: ФК 16 і ФК 17 забезпечують підготовку до ведення медичної документації, проведення експертизи працездатності та оцінки якості медичної допомоги.
Освітньо-професійна програма «Стоматологія»	Особливості розвитку професійних компетентностей студентів за освітньо-професійною програмою «Стоматологія» зосереджені на поєднанні практичних навичок, клінічної обізнаності та аналітичних здібностей для забезпечення якісної стоматологічної допомоги. Ключові аспекти програми включають: 1. <i>Діагностика та клінічний аналіз</i>: Компетенції ФК 1 – ФК 3 спрямовані на здатність студентів збирати медичну інформацію, аналізувати клінічні дані, інтерпретувати результати лабораторних та інструментальних досліджень. Важливим є вміння встановлювати різні типи діагнозів, у тому числі невідкладні стани. 2. <i>Профілактика стоматологічних захворювань</i>: ФК 4 – ФК 5 формують навички планування та впровадження заходів профілактики захворювань органів ротової порожнини та щелепно-лицевої області. Це охоплює підбір оптимального лікування з урахуванням клінічної ситуації. 3. <i>Лікування та медичні маніпуляції</i>: Компетенції ФК 8 – ФК 10 забезпечують підготовку до виконання медичних маніпуляцій, організації лікувально-евакуаційних заходів і лікування основних стоматологічних захворювань. Ці навички дозволяють студентам ефективно працювати в стоматологічній практиці. 4. <i>Реабілітація та догляд</i>: ФК 16 передбачає підготовку до проведення реабілітаційних заходів, догляду за пацієнтами із захворюваннями ротової порожнини та щелепно-лицевої ділянки. 5. <i>Скринінг та екстрена допомога</i>: ФК 11 і ФК 12 сприяють підготовці студентів до організації та проведення скринінгових обстежень, а також надання екстреної допомоги у критичних ситуаціях. 6. <i>Аналіз та правова компетентність</i>: Компетенції ФК 14 – ФК 17 спрямовані на ведення нормативної документації, опрацювання державної та медичної інформації, а також правове забезпечення професійної діяльності. 7. <i>Вплив середовища та домедична допомога</i>: ФК 13 і ФК 18 забезпечують здатність студентів оцінювати вплив зовнішнього середовища на здоров'я пацієнтів, надавати домедичну допомогу відповідно до протоколів тактичної медицини.

Освітньо-професійна програма «Лабораторна діагностика»	Особливості розвитку професійних компетентностей студентів за освітньо-професійною програмою «Лабораторна діагностики» визначаються потребами сучасної медицини у висококваліфікованих фахівцях, здатних проводити складні дослідження, керувати лабораторними процесами та впроваджувати інноваційні підходи у своїй діяльності. Ключові аспекти програми включають: <i>1. Система управління якістю та санітарно-епідеміологічне благополуччя:</i> Компетенція СК 1 орієнтує студентів на забезпечення високих стандартів медичного обслуговування та дотримання санітарно-гігієнічних норм для збереження громадського здоров'я. <i>2. Аналіз та інтерпретація досліджень:</i> СК 2, СК 8 та СК 16 формують здатність студентів проводити аналіз біохімічних, цитогенетичних, імунологічних та інших даних для діагностики, прогнозування і визначення тактики лікування різних захворювань. <i>3. Управління лабораторією:</i> СК 3 – СК 5 забезпечують розвиток навичок стратегічного планування, управління персоналом, впровадження систем менеджменту та підтримання культури якості у лабораторній практиці. <i>4. Взаємодія з пацієнтами та фахівцями:</i> СК 6 сприяє формуванню комунікативних навичок для професійної взаємодії з пацієнтами, їх родинами та медичним персоналом, використовуючи ефективні методи комунікації. <i>5. Біологічна безпека:</i> Компетенція СК 7 зосереджується на організації процесів, які дозволяють мінімізувати ризики для здоров'я у лабораторії та за її межами. <i>6. Діагностика патологій:</i> СК 10 – СК 13 охоплюють здатність проводити патогістологічні дослідження, діагностувати передракові стани, інтерпретувати генетичні та біохімічні маркери для оцінки захворювань та їхнього лікування. <i>7. Судово-медична експертиза:</i> СК 13 дозволяє студентам оцінювати пошкодження різного характеру, виконувати судово-медичні дослідження та забезпечувати їх відповідність сучасним протоколам. <i>8. Освітній процес:</i> СК 17 сприяє формуванню педагогічних компетенцій, що важливо для подальшого впровадження освітніх програм із поєднанням традиційних та інноваційних методик.
---	--

Джерело: розроблено авторами на основі [10].

Поєднання теоретичних знань із практичними навичками є основою компетентнісного підходу. Національний медичний університет імені О. О. Богомольця забезпечує студентів доступом до сучасних клінічних баз, симуляційних центрів та лабораторій, що сприяє набуттю клінічних умінь і навичок, зокрема в таких напрямках:

1. Діагностика та лікування захворювань з акцентом на доказову медицину, а саме формування навичок використання сучасних діагностичних підходів, аналізу даних і прийняття клінічних рішень на основі доказової бази.

2. Профілактика, реабілітація та санітарно-гігієнічні заходи, тобто навчання основ профілактичної медицини, планування та реалізації реабілітаційних програм, запровадження ефективних санітарно-гігієнічних стандартів.

3. Організація та управління медичними закладами, а саме вивчення основ медичного менеджменту, зокрема адміністрування закладів охорони здоров'я, управління персоналом і стратегічного планування.

4. Громадське здоров'я та епідеміологія — опанування методів оцінки здоров'я населення, розробка профілактичних програм, моніторинг і реагування на епідемії та соціально значущі захворювання.

5. Медичний менеджмент та інновації, тобто впровадження інновацій у сферу охорони здоров'я, розвиток компетенцій у галузі управління медичними ресурсами, аналіз ефективності інноваційних проєктів.

6. Терапія та реабілітація, зокрема навчання методів фізичної терапії, основ відновного лікування для пацієнтів із різними патологіями та поглиблене вивчення сучасних реабілітаційних методик, застосування міждисциплінарного підходу й розробка індивідуальних реабілітаційних планів.

7. Фармація, промислова фармація, тобто забезпечення знань і навичок у сфері розробки, виробництва, контролю якості та реалізації лікарських засобів, зокрема інноваційних фармацевтичних технологій.

8. Стоматологія, а саме підготовка фахівців із широким спектром компетенцій у діагностиці, лікуванні, профілактиці та реабілітації стоматологічних захворювань.

9. Медична психологія, тобто навчання психодіагностики, психокорекції та психологічного супроводу пацієнтів різного віку, з акцентом на етичні аспекти роботи з пацієнтами.

10. Педіатрія, тобто формування компетенцій із профілактики, діагностики та лікування захворювань дитячого віку, а також надання комплексної медичної допомоги дітям.

11. Інтеграція цифрових технологій у медичну освіту та практику, тобто використання телемедицини, електронних медичних записів, симуляційного навчання та цифрових платформ для удосконалення освітнього процесу та медичної практики.

12. Клінічні дослідження та розвиток доказової медицини, зокрема участь у розробці та впровадженні нових клінічних протоколів і стандартів на основі результатів досліджень тощо.

Особливу увагу слід звернути на використання симуляційних технологій, які дозволяють студентам отримувати досвід у безпечному середовищі, що зменшує ризики для пацієнтів. Зокрема, такі технології включають симулятори для виконання хірургічних втручань, навчальні манекени для опанування базових клінічних процедур і тренажери для

проведення серцево-легеневої реанімації. Це не лише формує технічні компетенції, а й сприяє розвитку критичного мислення, прийняття рішень у стресових ситуаціях і командної роботи. Додатково, цифрові платформи, такі як системи управління навчанням (LMS) і електронні клінічні кейси, створюють умови для вивчення комплексних діагностичних і терапевтичних алгоритмів. Електронні медичні записи, інтегровані в навчальні курси, дозволяють студентам аналізувати історії хвороб, моделювати діагностичні підходи та планувати лікування. Віртуальна та доповнена реальність (VR/AR) розширює можливості медичної освіти, даючи студентам змогу проводити «віртуальні обхідні раунди» пацієнтів або виконувати операції в симульованому середовищі. Це знижує бар'єр до практичної роботи з реальними пацієнтами та підвищує їхню впевненість. Телемедицина, як ще один інструмент цифрової трансформації, дозволяє студентам засвоїти навички дистанційної діагностики та консультацій, що є важливим у контексті сучасних умов надання медичних послуг. Важливою складовою підготовки є інтеграція методів аналізу великих масивів медичних даних, які сприяють прийняттю рішень на основі доказової медицини. Це особливо корисно для студентів, які прагнуть працювати в інноваційних напрямках, таких як персоналізована медицина.

Варто зауважити, що міждисциплінарні команди, що включають представників різних медичних і суміжних професій, є сучасною вимогою в охороні здоров'я. Студенти вчаться працювати в таких командах, що розвиває їхні комунікативні та лідерські здібності. Наприклад, освітньо-професійна програма «Громадське здоров'я» сприяє формуванню компетенцій з управління ризиками та розробки стратегій у надзвичайних ситуаціях. Водночас освітньо-професійна програма «Медицина» спрямована на формування всебічної клінічної компетенції, яка включає діагностику, лікування та профілактику. У рамках міждисциплінарного підходу студенти отримують знання про взаємодію з фахівцями інших спеціальностей, таких як фармацевти, психологи та реабілітологи, що сприяє ефективному лікуванню пацієнтів. Зі свого боку, освітньо-професійна програма «Менеджмент» передбачає формування компетенцій у галузі адміністрування закладів охорони здоров'я, стратегічного планування, управління ресурсами та персоналом. Студенти вивчають основи співпраці з медичними працівниками різного профілю для забезпечення якісного функціонування медичних закладів. Поряд з тим, освітньо-професійна програма «Терапія та реабілітація» зосереджується на навчанні методів відновлення фізичного та психологічного здоров'я пацієнтів, що потребує координації з іншими спеціалістами – лікарями, психологами, фізіотерапевтами. Особливий акцент робиться на розробці

індивідуальних реабілітаційних планів і застосуванні сучасних терапевтичних технологій. Освітньо-професійна програма «Фармація, промислова фармація» інтегрує знання про розробку, виробництво та контроль якості лікарських засобів. Студенти працюють над створенням інноваційних препаратів у співпраці з клініцистами для забезпечення ефективного лікування пацієнтів. А освітньо-професійна програма «Стоматологія» формує компетенції з діагностики, лікування та профілактики стоматологічних захворювань. У рамках міждисциплінарного підходу стоматологи співпрацюють із медичними психологами, щоб забезпечити комплексний підхід до лікування пацієнтів, особливо з високим рівнем стресу або тривожності. Крім зазначеного, освітньо-професійна програма «Медична психологія» включає психодіагностику, психокорекцію та супровід пацієнтів із різними соматичними й психологічними захворюваннями. Особливий акцент робиться на співпраці з лікарями, реабілітологами та іншими фахівцями для комплексного лікування пацієнтів. Водночас освітньо-професійна програма «Педіатрія» забезпечує фахівців компетенціями з надання медичної допомоги дітям. Вивчення фізіологічних, психологічних і соціальних аспектів дитячого розвитку потребує активної співпраці з медичними психологами, соціальними працівниками й освітянами. Освітньо-професійна програма «Лабораторна діагностика» забезпечує опанування студентами сучасних методів лабораторної та інструментальної діагностики. Інтеграція цієї програми з іншими медичними дисциплінами сприяє розробці точних діагностичних підходів і ефективному вибору лікувальної тактики.

З огляду на зазначене, зауважимо, що розвиток професійних компетентностей у майбутніх медичних працівників залежить від інтеграції інноваційних підходів до навчання, міждисциплінарної співпраці та відповідності сучасним викликам у медичній сфері. Особливе значення має адаптація освітніх програм до умов цифрової трансформації, що включає використання віртуальної реальності, телемедицини та симуляційних технологій. Крім того, систематична співпраця з професіоналами суміжних галузей забезпечує всебічну підготовку студентів до роботи в умовах комплексного медичного обслуговування. Це створює базу для формування лідерських якостей і розвитку навичок роботи в команді, що є невід'ємною складовою успішної медичної практики.

Висновки. Отже, проведений аналіз підтверджує, що розвиток професійних компетентностей студентів є визначальним чинником підготовки висококваліфікованих медичних фахівців. По-перше, використання компетентнісного підходу в Національному медичному університеті імені О. О. Богомольця демонструє ефективність інтеграції теоретичних

знань і практичних навичок. По-друге, впровадження сучасних цифрових технологій навчання сприяє розвитку клінічного мислення студентів, що є ключовим для їхньої майбутньої професійної діяльності. По-третє, дотримання міжнародних стандартів освіти забезпечує відповідність вимогам сучасного ринку праці. Крім того, особлива увага приділяється формуванню етичних та соціальних компетентностей студентів, що є надзвичайно важливим у медичній сфері. Таким чином, університет реалізує комплексний підхід, спрямований на всебічний розвиток студентів, що підтверджує ефективність освітніх програм.

Підсумовуючи, перспективи подальших досліджень полягають у глибшому вивченні впливу інноваційних технологій на якість формування професійних компетентностей студентів, а також у вдосконаленні освітніх програм відповідно до сучасних викликів.

Література

1. Нахаєва Я. М., Гуменна І. Р., Шацький В. В. Формування професійної компетентності майбутніх лікарів як педагогічна проблема. Медична освіта. 2021. № 3. С. 92–96.
2. Попович З. Б., Гірна Г. А., Репецька О. М., Голотюк В. В., Базалицька О. В. Формування професійної компетентності здобувачів освіти під час навчання в медичному ЗВО. Health & Education. 2024. № 2. С. 238–242.
3. Батюк Л. В., Жерновникова О. А. Формування професійної компетентності студента медичного університету при вивченні медико-біологічних дисциплін. Professional Education: Methodology, Theory and Technologies. 2021. № 14. С. 51–89.
4. Радзівська І. В. Теоретичні основи формування професійної компетентності майбутніх медичних фахівців. ScienceRise : Pedagogical Education. 2017. № 2(10). С. 4–8.
5. Туrowsька І. Професійно-мовленнєва компетентність як складова професійної компетентності фахівця медичного профілю. Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету. 2022. № 4. С. 39–44.
6. Дубковецька І. Розвиток професійної компетентності майбутніх медичних працівників в умовах євроінтегрування. Освітні обрії. 2020. № 1(50). С. 154–159.
7. Іващенко Д. М., Іващенко С. П., Іващенко О. Д. Роль дослідницької діяльності при формуванні професійних компетентностей у студентів медичних закладів вищої освіти. Актуальні питання лінгвістики, професійної лінгводидактики, психології і педагогіки вищої школи : зб. статей VII Міжнар. наук.-практ. конф., м. Полтава, 24–25 листопада 2022 р. Полтава, 2022. С. 83–87.
8. Рогозін В. В. Педагогічні умови формування професійної компетентності майбутніх лікарів-стоматологів засобами симуляційного навчання. Педагогіка формування творчої особистості у вищій. 2022. № 81. С. 252–256.
9. Димар Н. М., Корильчук Н. І., Стриженко Т. О. Роль інтерактивних технологій у формуванні професійної компетентності майбутніх медиків. Педагогічна освіта : теорія і практика. 2021. Випуск 31. С. 261–271.
10. Освітні програми. Національний медичний університет імені О. О. Богомольця, 2023. URL: <https://nmuofficial.com/navchalno-metodychnyj-viddil/akredytatsiya-ta-litsenzuvannya/2023-rik/>

References

1. Nakhaieva, Ya. M., Humenna, I. R., Shatskyi, V. V. (2021). Formuvannia profesiinoi kompetentnosti maibutnikh likariv yak pedahohichna problema [Formation of professional competence of future doctors as a pedagogical problem]. *Medychna osvita – Medical education*, 3, 92–96 [in Ukrainian].
2. Popovych, Z. B., Hirna, H. A., Repetska, O. M., Holotiuk, V. V., Bazalytska, O. V. (2024). Formuvannia profesiinoi kompetentnosti здобувачів освіти під час навчання в медичному ЗВО [Formation of professional competence of students during their studies in a medical university]. *Health & Education*, 2, 238–242 [in Ukrainian].
3. Batiuk, L. V., Zhemovnykova, O. A. (2021). Formuvannia profesiinoi kompetentnosti studenta medychnoho universytetu pry vyvchenni medyko-biologichnykh dystsyplin [Formation of professional competence of a medical university student in the study of medical and biological disciplines]. *Professional Education : Methodology, Theory and Technologies*, 14, 51–89 [in Ukrainian].
4. Radziievska, I. V. (2017). Teoretychni osnovy formuvannia profesiinoi kompetentnosti maibutnikh medychnykh fakhivtsiv [Theoretical bases of formation of professional competence of future medical specialists]. *ScienceRise : Pedagogical Education*, 2(10), 4–8 [in Ukrainian].
5. Turovska, I. (2022). Profesiino-movlennieva kompetentnist yak skladova profesiinoi kompetentnosti fakhivtsia medychnoho profilu [Professional and Speech Competence as a Component of Professional Competence of a Medical Specialist]. *Zbirnyk naukovykh prats Umanskoho derzhavnogo pedahohichnogo universytetu – Collection of scientific works of Uman State Pedagogical University*, 4, 39–44 [in Ukrainian].
6. Dubkovetska, I. (2020). Rozvytok profesiinoi kompetentnosti maibutnikh medychnykh pratsivnykiv v umovakh yevrointegruvannia [Development of professional competence of future medical workers in the context of European integration.]. *Osvitni obrii – Educational horizons*, 1(50), 154–159 [in Ukrainian].
7. Ivashchenko, D. M., Ivashchenko, S. P., Ivashchenko, O. D. (2022). Rol doslidnytskoi diialnosti pry formuvanni profesiinykh kompetentnostei u studentiv medychnykh zakladiv vyshchoi osvity [The role of research activity in the formation of professional competencies in students of medical institutions of higher education]. *Aktualni pytannia lnhvistyky, profesiinoi lnhvodydaktyky, psykholohii i pedahohiky vyshchoi shkoly : zb. statei VII Mizhnar. nauk.-prakt. konf., m. Poltava, 24–25 lystopada 2022 r. Poltava*, 83–87 [in Ukrainian].
8. Rohozin, V. V. (2022). Pedahohichni umovy formuvannia profesiinoi kompetentnosti maibutnikh likariv-stomatolohiv zasobamy symuliatyinoho navchannia [Pedagogical conditions for the formation of professional competence of future dentists by means of simulation training]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii – Pedagogy of formation of creative personality in higher education*, 81, 252–256 [in Ukrainian].
9. Dymar, N. M., Korylchuk, N. I., Stryzhenko, T. O. (2021). Rol interaktyvnykh tekhnolohii u formuvanni profesiinoi kompetentnosti maibutnikh medykiv [The role of interactive technologies in the formation of professional competence of future doctors]. *Pedahohichna osvita : teoriia i praktyka – Pedagogical education: theory and practice*, 31, 261–271 [in Ukrainian].
10. Natsionalnyi medychnyi universytet imeni O. O. Bohomoltsia (2023). Osvitni prohramy [Educational programs]. URL: <https://nmuofficial.com/navchalno-metodychnyj-viddil/akredytatsiya-ta-litsenzuvannya/2023-rik/> [in Ukrainian].